

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีจากตำราเอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ
2. การใช้สารสนเทศ
3. ปัญหาการใช้สารสนเทศ
4. มหาวิทยาลัยสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
 - 4.1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 - 4.2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ

1.1 สารสนเทศ

1.1.1 ความหมายของสารสนเทศ

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ที่มีการบันทึก และประมวลผลในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศนส์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (น้ำทิพย์ วิภาวิน 2548: 85)

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543: 6) ให้ความหมายของสารสนเทศว่า หมายถึง ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่ผ่านกระบวนการประมวล มีการถ่ายทอดและการบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือ รายงาน โสตทัศนวัสดุ เทปคอมพิวเตอร์ ตลอดจนถ่ายทอดไว้ในรูปแบบอื่นๆ เช่น คำพูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้รับสารได้ทราบ

มาลี ล้าสกุล (2546: 6) กล่าวว่า สารสนเทศ หมายถึง วัตถุที่บันทึกเนื้อหาสาระที่มีรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่เอกสาร หนังสือ วารสาร เทปเสียง วิทยุทัศน์ แผ่นดิสก์ แฟ้มข้อมูล เป็นต้น

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2534: 12) ให้ความหมายสารสนเทศไว้ว่า ข้อมูลที่ได้รับการประมวลผลให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมายต่อผู้รับและมีทั้งคุณค่าอันแท้จริงหรือที่คาดการณ์ว่าจะมีค่าสำหรับการดำเนินงานหรือการตัดสินใจในปัจจุบันหรือนาคต

จากความหมายของสารสนเทศในทัศนะต่างๆ พอจะสรุปได้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของตัวเล่มหนังสือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้สารสนเทศได้

1.1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ

สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยจะเห็นว่านักเรียน นิสิต นักศึกษา ครูอาจารย์ นักวิจัย ต่างต้องใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และการวิจัยค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา สถาบันการศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องสร้างสถานที่เก็บสารสนเทศที่เรียกว่า ห้องสมุด (Library) หรือศูนย์สารสนเทศ (Information center) ขึ้น เพื่อรวบรวมสารสนเทศต่างๆ ในรูปแบบที่หลากหลายไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ (พวา พันธุ์เมฆา 2539: 2)

สารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญช่วยให้นักศึกษามีข้อมูลที่จะทำหน้าที่ 4 ประการให้ครบถ้วนทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้ (ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ 2542: 10-11)

1) ด้านการเรียนการสอน ผู้สอนใช้สารสนเทศในการเตรียมการสอน และยังสามารถบอกได้ว่าข้อมูลใดจะค้นได้จากทรัพยากรห้องสมุดประเภทใดบ้าง ตลอดจนแนะนำรายละเอียดอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากการสอนของครู อาจารย์ที่ได้มีการจัดการเรียนการสอน เป็นการสร้างพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั่วโมงนั้นๆ แก่ตนเอง ค้นหาสารสนเทศก่อนและหลังการเรียนรวมทั้งการได้รับความรู้จากผู้สอนในชั่วโมงเรียนจะช่วยให้การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนั้นสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย

2) ด้านการวิจัย ผู้วิจัยสามารถใช้สารสนเทศมาช่วยให้งานวิจัยแต่ละขั้นตอนประสบผลสำเร็จนับตั้งแต่การแสวงหาความรู้พื้นฐานในเรื่องที่ต้องการวิจัย การค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดจนสถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการนำสารสนเทศที่เป็นผลการวิจัยที่กระทำไว้แล้ว มาอ้างอิงในการอภิปรายผลเป็นประการสุดท้าย ผลการวิจัยสามารถช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน

ของผู้สอนในชั้นเรียน เป็นพื้นฐานในการวิจัยเรื่องต่อไปของนักวิชาการอื่นนำไปแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคมตลอดจนปัญหาด้านอื่นๆของประเทศไทยได้อีกด้วย

3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย สารสนเทศในด้านนี้จะช่วยให้มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ทั้งอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม หน้าที่ดังกล่าวกระทำได้ทั้งการจัด กิจกรรมและเผยแพร่เอกสารทางศิลปวัฒนธรรมทั้งนี้สารสนเทศในห้องสมุดจะช่วยให้การอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ เอกสารที่เป็นผลผลิตในการนี้ จะได้เป็นสารสนเทศสำหรับสาขาศิลปวัฒนธรรมต่อไปอีกด้วย

4) ด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชน สารสนเทศที่ใช้ในการนี้มี 2 ประเภทด้วยกัน คือ สารสนเทศที่ให้ความรู้ทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยประสงค์จะเผยแพร่แก่ชุมชนนั้นๆ ได้แก่ พื้นฐานการศึกษา ภาษาถิ่น ความเป็นอยู่ ประเพณี และนิสัยประจำถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะเลือก สารสนเทศทั้ง 2 ประเภทไปใช้ประโยชน์ ทำให้การบริการชุมชนของมหาวิทยาลัยได้ผลดีมี ประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของสารสนเทศดังกล่าวสรุปได้ว่า สารสนเทศมีบทบาท สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในยุคข้อมูลข่าวสารนี้ คุณค่าของสารสนเทศขึ้นอยู่กับเนื้อหาและการที่ ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบที่เกิดประโยชน์ เนื่องจากการได้รับสารสนเทศช่วยให้ เกิดความคิดและแนวทางในการตัดสินใจตลอดจนมีทางเลือกเพื่อการดำเนินงานและการ ตัดสินใจ และสารสนเทศช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทกับกิจการต่างๆเป็นอย่างมาก การ พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน นักเรียน นิสิต และนักศึกษาซึ่งถือเป็น กลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงเริ่มตั้งแต่การพัฒนาการเรียนรู้ เข้าถึงและนำเอาประโยชน์ จากสารสนเทศในรูปแบบต่างๆมาใช้ในการศึกษาให้ได้อย่างลึกซึ้ง เพราะในโลกยุคปัจจุบัน สารสนเทศเป็นสิ่งทรงคุณค่ายิ่งในการนำไปใช้ในการตัดสินใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตในการ ประกอบอาชีพแทบทุกด้าน

1.1.3 สารสนเทศของพระนักศึกษา

พระนักศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่แตกต่างจากนักศึกษาโดยทั่วไป เนื่องจากสภาพ สมณวิสัย และการเป็นศาสนทายาท ดังนั้นในการศึกษา จึงเน้นการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ซึ่งการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ สภาพความเป็นจริงต่างๆ และคำ สอน มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ และปรัชญา ซึ่งรวมศาสตร์ต่างๆไว้หลายแขนงด้วยกัน ดังนั้นใน การศึกษาเล่าเรียน พระนักศึกษาจึงต้องใช้สารสนเทศหลากหลาย ทั้งเนื้อหาทางธรรมคือวิชาศาสนา และเนื้อหาทางโลกคือวิชาอื่นๆ ได้แก่ อักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และคณิตศาสตร์

เพื่อความเข้าใจและมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และสามารถใช้วิชาทางโลกเป็นพื้นฐานในการศึกษาธรรมชั้นสูงขึ้นไปได้สะดวก (พุทธทาสภิกขุ ม.ป.ป.)

พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และนักบวชในคริสต์ศาสนามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการศึกษาหลักคำสอนและการเผยแผ่ศาสนา และ ไม่ถือว่าขัดต่อพระบัญญัติในทางศาสนา เพราะเป็นการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ใช้งานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาและการเผยแผ่ศาสนา (สุจิต แสงวิโรจน์พัฒน์ 2543)

พระนักศึกษาต้องทำงานกับสารสนเทศจำนวนมาก เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย อบรมศีลธรรมแก่ประชาชนในชุมชน ได้ตอบปัญหาทางธรรมและอธิบายให้แก่ชาวต่างประเทศได้ ซึ่งถือว่าเป็นการเผยแผ่ศาสนาอีกทางหนึ่ง (มุกนัสดา พิทักษ์มหาเกตุ 2533)

ซึ่งสรุปได้ว่า พระนักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการในการใช้สารสนเทศ ดังนี้

- 1) การทำรายงาน
- 2) การทำโครงการ/โปรเจ็ค
- 3) การปฏิบัติศาสนกิจ
- 4) การปฏิบัติกรรมฐาน
- 5) การบริการสังคม เช่น การสอน เทศนาธรรม
- 6) การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
- 7) การศึกษาต่อ/หางานทำ
- 8) การสอบ

พระนักศึกษามีการใช้สารสนเทศทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลักในการศึกษาค้นคว้า เช่น หนังสือวิชาการที่อยู่ในห้องสมุด และพระไตรปิฎกที่เป็นที่รวมหลักธรรมต่างๆ และเมื่อต้องการสารสนเทศที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ก็จะมีการค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์คือ การสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยพระนักศึกษาส่วนมากนั้นจะใช้เข้าไปอ่านข้อมูลข่าวสาร และเช็คเมลเป็นส่วนใหญ่ และผลของการสอบถามความคิดเห็นของพระนักศึกษาเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงใด ปรากฏว่าอินเทอร์เน็ตว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก และได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งในส่วนของการแสดงความคิดเห็นของพระนักศึกษาที่ว่าอินเทอร์เน็ตมีบทบาทต่อพระนักศึกษามากน้อยเพียงใดนั้น พระนักศึกษามีความคิดเห็นในด้านบวกเป็นส่วนใหญ่ (พระมหานเตร ดอกมะกล่ำ 2546)

การศึกษาในระดับปริญญาตรีพระนักศึกษาดำรงศึกษาในวิชาศึกษาทั่วไปหลายวิชา จึงทำให้พระนักศึกษาดำรงแสวงหาสารสนเทศในเรื่องต่างๆ ทั้งข่าวสารความรู้ทั่วไป และเหตุการณ์ต่างๆ อยู่เสมอ ดังนั้นพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี จึงมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการ

ติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ในระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าวัตถุประสงค์อื่นๆ (วิจิตรา ประยูรวงษ์ 2547: 97)

1.2 ทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง สารสนเทศได้รับการบันทึกเป็นหลักฐานอยู่ในรูปของวัสดุหลากหลายชนิดและลักษณะ เช่น หนังสือ เอกสาร เทปเสียง แฟ้มข้อมูลบนแผ่นดิสเกตต์ สารานุกรมบนแผ่นซีดี บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์เว็บ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกทรัพยากรสารสนเทศออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (printed media) หมายถึง วัสดุการอ่านที่มีการบันทึกเนื้อหาสาระโดยใช้ตัวอักษร ข้อความ รูปภาพลงบนกระดาษ โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ในการอ่าน ได้แก่

1) **หนังสือทางวิชาการหรือตำรา (text book)** คือสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ ด้วยการประมวล เรียบเรียง เป็นตำราหรือเอกสาร เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ ตลอดจนเพื่อเผยแพร่ความรู้ในวิชาการต่างๆ เช่น รัฐศาสตร์เบื้องต้น ไวยากรณ์อังกฤษ สถิติเพื่อการวิจัย เป็นต้น

2) **หนังสืออ้างอิง (reference books)** เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบ หาข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่องที่ต้องการมากกว่าจะใช้เพื่ออ่านหรือค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งเล่ม เช่น พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม หนังสือคู่มือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล หนังสือรายปี เป็นต้น

3) **หนังสือสารคดี (non-fiction)** หมายถึงหนังสือที่ให้ความรู้และสาระในด้านต่างๆ ใช้ประกอบการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ไม่เฉพาะเจาะจงความรู้สาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเหมาะสำหรับผู้อ่านและผู้สนใจทั่วไป

4) **หนังสือบันเทิงคดี (fictions)** เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความบันเทิงกับผู้อ่านแต่งหรือเรียบเรียงขึ้นโดยอาศัยเค้าโครงเรื่องที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ หรือจากเค้าเรื่องจริง ซึ่งอาจมีคตินิยม ความซาบซึ้งในธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมสอดแทรกไว้ด้วยความงดงามของภาษา หนังสือประเภทนี้ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้นหรือนิทานต่างๆ เช่น เพชรพระอุมา สามก๊กสี่แผ่นดิน พระพุทธเจ้าล้นเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

5) **วารสาร (periodical)** คือสิ่งพิมพ์ที่มีการกำหนดออกไว้นานพอสมควรและต่อเนื่อง เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน วารสารแบ่งตามเนื้อหาที่น่าสนใจได้ 2 ลักษณะคือวารสารวิชาการ (journal) เช่น พุทธศาสตร์ศึกษา พุทธจักร การศึกษาไทย ประชาคม winmag เป็นต้น และวารสารบันเทิงหรือนิตยสาร (magazine) เช่น ชีวิต บ้านและสวน อสท เป็นต้น

6) **หนังสือพิมพ์ (newspaper)** เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอและติดต่อกันไปตามลำดับ เช่น ออกรายวัน ราย 2 วัน หรือรายสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่สด และน่าสนใจทั้งภายในและนอกประเทศ เช่น หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยรัฐ มติชน บางกอกโพสต์ เป็นต้น

7) **จุลสาร (pamphlets)** เป็นสิ่งพิมพ์ขนาดเล็กโดยทั่วไปมีจำนวนหน้าไม่เกิน 60 หน้า นำเสนอสาระความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจบภายในเล่มส่วนมากเป็นเรื่องราวที่ทันสมัยอยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไป หรืออาจเป็นความรู้ในรูปของบทความทางวิชาการที่มีประโยชน์ซึ่งหน่วยงานราชการ องค์กร สมาคมวิชาชีพต้องการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

8) **กฤตภาค (clippings)** คือ ข้อความบทความ หรือภาพที่ตัดจากหนังสือพิมพ์และวารสารฉบับลงเวลาโดยคัดเลือกเฉพาะเรื่องหรือภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าการจัดนิทรรศการ หรือรวบรวมในเรื่องที่น่าสนใจในช่วงเวลาต่างๆ เช่น ข่าวสำคัญๆ บทความทางวิชาการ รูปภาพ สิ่งประดิษฐ์ สิ่งค้นพบ นวัตกรรมใหม่ๆ

9) **ภาคินิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (term paper/thesis)** คือสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานการค้นคว้าของนักศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา มีทั้งเนื้อหาหลากหลายสาขาวิชาตามหลักสูตรที่เปิดสอน

1.2.2 สื่อโสตทัศน (audio-visual media) หมายถึงวัสดุการศึกษาที่สามารถสื่อความหมายและทำให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยภาพ เสียง หรือทั้งภาพ เสียง เวลาจะใช้ส่วนใหญ่ต้องใช้ร่วมอุปกรณ์อื่น เพื่อการฟังและมองเห็นภาพ แบ่งย่อยออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) **โสตวัสดุ (audio materials)** คือวัสดุการศึกษาที่ใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ เช่น แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง

2) **ทัศนวัสดุ (visual materials)** คือวัสดุการศึกษาที่ถ่ายทอดความรู้ความคิดผ่านทางตา เช่น แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก ของจริง หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง บางชนิดต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์อื่นร่วมกัน เช่น ภาพโปรเจกต์ สไลด์ फिल्मสตริป

3) **โสตทัศนวัสดุ (audio-visual materials)** คือวัสดุการศึกษาที่ถ่ายทอดความรู้ความคิดด้วยภาพและเสียงพร้อมกันโดยภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพที่สามารถเคลื่อนไหวได้ เช่น เทปบันทึกภาพ ภาพยนตร์ เป็นต้น

4) **วัสดุย่อส่วน (microforms)** คือวัสดุการศึกษาที่เกิดจากการถ่ายภาพย่อส่วนของสิ่งพิมพ์ต้นฉบับลงบนแผ่นฟิล์ม หรือกระดาษที่บดแสงให้มีขนาดเล็กลงมากๆ เพื่อประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ อาจถ่ายจากต้นฉบับข้อเขียน หนังสือหายาก หนังสือพิมพ์ หรือวารสาร

ช่วงเวลาซึ่งเนื้อหาามีคุณค่าสำหรับการศึกษาค้นคว้าอาจถ่ายเป็น ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช ไมโครการ์ด อุลตราฟิช ไมโครพริ้นท์ เป็นต้น

1.2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic media) เป็นวัสดุที่ใช้บันทึกสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บด้วยการแปลงข้อมูลเดิมไว้ในรูปของสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือระบบโทรคมนาคมในการส่งและบันทึกสารสนเทศ เช่น ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลซีดี-รอม

จะเห็นได้ว่าทรัพยากรสารสนเทศมีหลากหลายชนิดลักษณะไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสาร เทปเสียง แผนภูมิ แผนภาพ ซีดีรอม และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทรัพยากรสารสนเทศเมื่อมีการเก็บรวบรวมแล้วจำเป็นจะต้องมีแหล่งที่สามารถนำตัวทรัพยากรเหล่านี้ไปเก็บให้เรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการนำมาใช้

1.3 แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่รวบรวม เผยแพร่หรือจัดเก็บสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในด้านการศึกษา การวิจัย อาจเป็นองค์กร สถาบัน หรือบุคคลที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ประมวลจากผู้เขียนหลายท่าน (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2532 : 28 ; ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ 2537: 58-59) สรุปได้ดังนี้

1.3.1 แหล่งสารสนเทศภายในตัวบุคคล หมายถึง มวลสารสนเทศที่แต่ละคนได้สะสมไว้ ทั้งนี้อาจเป็นสารสนเทศที่ผู้ใช้สารสนเทศสร้างสรรค์ขึ้นเอง ซึ่งเกิดขึ้นโดยการประมวลความคิด ความรู้ ความจำ ประสบการณ์ตนเอง หรืออาจแสวงหาสารสนเทศโดยการสังเกตอาจเป็นการสังเกตอย่างมีระบบ ไม่ได้คาดการณ์ก่อนว่าจะสังเกตเรื่องใด แล้วแต่ว่าสังเกตเห็นอะไรแล้วนำผลจากการสังเกตมาประมวลภายหลัง นอกจากนี้ยังรวมถึงแฟ้มข้อมูล เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รวบรวมเก็บสะสมไว้เพื่อใช้ประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งอาจเก็บไว้ที่บ้าน ที่ทำงาน หรือรวมเป็นห้องสมุดส่วนตัว

1.3.2 แหล่งสารสนเทศภายนอก หมายถึง หน่วยงานหรือบุคคลต่างๆ ที่ทำหน้าที่ผลิต รวบรวมและเผยแพร่หรือให้บริการสารสนเทศ สามารถจำแนกย่อยได้ดังนี้

1) **แหล่งสารสนเทศสถาบัน** หมายถึง สถาบันต่างๆ ที่ให้บริการสารสนเทศ จำแนกได้เป็น

(1) หน่วยงานหรือสถาบัน ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการให้บริการสารสนเทศอย่างเป็นทางการ ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์เอกสาร ศูนย์สารสนเทศ หรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกันนี้ แต่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น หอจดหมายเหตุ สำนักบรรณสาร ศูนย์ข้อมูล เป็นต้น

(2) หน่วยงานที่ดำเนินงานเฉพาะด้าน แต่สามารถให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือการดำเนินงานในเรื่องที่ต้องการได้ ซึ่งมีทั้งที่เป็นภาครัฐ และภาคเอกชน ได้แก่ หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันวิจัย วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สมาคมวิชาการ ศูนย์บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ สมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

2) แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน บุคคลอาจได้รับสารสนเทศที่ต้องการได้โดยการเข้าถึงทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น โดยการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์

3) แหล่งสารสนเทศบุคคล บุคคลเป็นช่องทางการสื่อสารและการแสวงหาข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ เพื่อน บุคคลที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ศึกษาวิจัยในสาขานั้นๆ อย่างลึกซึ้งแตกฉานจนสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้ที่ต้องการสารสนเทศในด้านนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ผู้ชำนาญการ หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในแหล่งให้บริการสารสนเทศ ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักสารสนเทศ

4) แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต มีประโยชน์ทางการศึกษา เช่น ใช้เพื่อการติดต่อ สื่อสาร อภิปราย แลกเปลี่ยน และสอบถามข้อมูลข่าวสารรวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้ที่มีสนใจศึกษาในเรื่องเดียวกันหรือกับผู้เชี่ยวชาญวิชาต่างๆ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เพื่อการค้นหาข้อมูลในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ถนอมพร ดันติพัฒน์ 2539: 5) อินเทอร์เน็ตนับเป็นแหล่งคลังความรู้ขนาดใหญ่ ผู้ใช้สามารถเลือกทำได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับโอกาสและความสะดวกสำหรับผู้ใช้งานหน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เผยแพร่ข่าวสาร และความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้สถาบันการศึกษาต่างๆ ยังจัดทำเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ด้านการศึกษารวมทั้งคำแนะนำต่างๆ เช่น เว็บไซต์ สกอ

1.3.3 แหล่งสารสนเทศของพระนักศึกษา แหล่งสารสนเทศต่างๆ ของพระนักศึกษามีสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1) แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งสารสนเทศที่ให้บริการแก่พระอาจารย์ พระนักศึกษา นักวิจัยและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ซึ่งแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่สำคัญ คือ หอสมุด

หอสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เนื่องจากเป็นแหล่งที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยมุ่งเน้นในการให้บริการทางวิชาการแก่นักศึกษาและอาจารย์ ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในหอสมุดมหาวิทยาลัย มีความทันสมัย และสอดคล้องกับหลักสูตรการสอน การวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน และยังให้บริการสืบค้นแก่ผู้ใช้งานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยจำแนกได้เป็นหอสมุดกลางและ

ห้องสมุดคณะ สำหรับแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่พระนักศึกษานำมาใช้ก็คือห้องสมุดตามแต่ละวิทยาเขต เป็นต้น

2) แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งสารสนเทศที่สามารถเข้าถึง และได้รับสารสนเทศที่ต้องการได้เช่นเดียวกัน แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยมีหลายลักษณะ ได้แก่ ห้องสมุด สถาบัน หน่วยงานหรือองค์กรด้านศาสนา และสถานที่สำคัญต่างๆ สำหรับแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยสำหรับพระนักศึกษานำใช้ได้แก่ ห้องสมุดต่างๆ อาทิ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและ หอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น สถาบัน ได้แก่ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยงานหรือองค์กรด้านศาสนา เช่น กรมการศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และ วัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่สำคัญต่างๆ ที่พระนักศึกษานำมาใช้ศึกษาหาความรู้ได้ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และ โบราณสถาน เป็นต้น

3) แหล่งสารสนเทศบุคคล บุคคลเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญ และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้แสวงหาสารสนเทศมักใช้เป็นอันดับแรก เนื่องจากอยู่ใกล้ตัว แหล่งสารสนเทศบุคคลสามารถให้ความรู้ทั้งในเชิงทฤษฎี และเชิงปฏิบัติ และสารสนเทศที่ให้อย่างมีการสรุปประเด็นอย่างชัดเจนสามารถนำไปใช้ได้ทันที (กมลส วรณอุดม 2545) ตัวอย่างของแหล่งสารสนเทศบุคคล ได้แก่ อาจารย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอื่นๆ และบรรณารักษ์ เป็นต้น เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ให้ความรู้ทางวิชาการและเรื่องที่สนใจ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ในการศึกษาและการค้นคว้าแก่พระนักศึกษานำได้

4) อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อกัน และเป็นเครือข่ายเปิด สามารถเข้าใช้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผู้ใช้จึงสามารถเข้าถึงสารนิเทศต่างๆ ในทุกสาขาวิชาได้โดยสะดวก และเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลแก่บุคคลทั่วโลก สำหรับเว็บไซต์ทางด้านพระพุทธศาสนาพบว่ามีการจัดทำเป็นจำนวนมาก โดยสถาบันทางพระพุทธศาสนา มูลนิธิ ชมรม องค์กรอิสระต่างๆ เพื่อให้ได้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้คำแนะนำแก่ผู้สนใจผ่านเว็บบอร์ด สำหรับเว็บไซต์ด้านพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พบว่ามีทั้งเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เว็บไซต์ของสำนักสงฆ์และศูนย์ปฏิบัติธรรมต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (สมเกียรติ มิธรรม 2546)

- กรมการศาสนา (<http://www.dra.go.th>)
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (<http://www.onab.go.th>)
- องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก(<http://www.wfb-hq.org>)

- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (<http://www.mbu.ac.th>)
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (<http://www.mcu.ac.th>)
- พระไตรปิฎกออนไลน์ (<http://www.tipitaka.com>)
- สำนักข่าวพระสงฆ์ไทย (<http://www.yuwasong.com>)

5) แหล่งสารสนเทศอื่นๆ เป็นแหล่งสารสนเทศที่สามารถให้ประโยชน์ต่อการศึกษาเช่นเดียวกันกับแหล่งสารสนเทศอื่นที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัว ทรัพยากรสารสนเทศของบุคคลอื่น การประชุม/สัมมนา/อบรม/นิทรรศการ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

วิทยุและโทรทัศน์ เป็นแหล่งสารสนเทศจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารจำนวนมากในเวลาเดียวกัน หรือต่างเวลากัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการเสนอข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง การประชาสัมพันธ์และอื่นๆ (สนั่น ปัทมะทิน 2529) สำหรับตัวอย่างรายการที่เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาทางวิทยุและโทรทัศน์ เช่น

รายการธรรมะทางวิทยุ

- สถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น FM 101.75 MHz.
- รายการวิทยุธรรมะเพื่อประชาชน ม.ก. ขอนแก่น A.M. 1214 kHz

รายการธรรมะทางโทรทัศน์

- รายการ “พบคนพบธรรม” สถานีโทรทัศน์ (ช่อง 9 อสมท.) (หลวงปู่พุทธะอิสระ มาสนทนาธรรม ทุกวันอาทิตย์สัปดาห์ละครั้ง) ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 21.30 น. - 22.30 น.
- รายการ “ปัญญา - วิสัชนา” สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ออกอากาศทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา 16.00 น. - 16.30 น.
- รายการ “สภาทำพระอาทิตย์” เคเบิลทีวีท้องถิ่น ASTV ช่อง News 1 ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 07.30 น. - 10.00 น.
- รายการ ฐธรรมนำชีวิต ทางช่อง 3 ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 05.03 น.
- รายการประทีปส่องใจ ใจเขาใจเรา ช่อง 9 เป็นต้น ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 06.00 น.

2. การใช้สารสนเทศ

2.1 การใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศ หมายถึง การนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ สนองความอยากรู้ คลายความสงสัย ตอบคำถาม ศึกษา ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเอง ช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา ความรอบรู้ของบุคคลให้ลึกซึ้งกว้างไกลและบรรลุตามเป้าหมาย สารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการศึกษาต่อพระนักศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล สารสนเทศช่วยให้เกิดการพัฒนาวិทยาการด้านต่างๆ เอื้อต่อการศึกษานอกระบบ การศึกษาตลอดชีวิตเพราะสารสนเทศในปัจจุบันได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางโดยไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้ ระยะทางสถานที่ เวลาในการเข้าถึงทำให้ผู้ใช้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยครบถ้วน ทันเวลา อันก่อให้เกิดการพัฒนาได้มีผู้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศไว้ดังนี้

แม้นมาส ชวลิต (2533: 16-17) กล่าวว่าสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าความจำเป็นในการใช้สารสนเทศจะแตกต่างกันในรายละเอียดตามความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและสังคม สามารถสรุปความจำเป็นในการใช้สารสนเทศได้ดังนี้

- 1) สำหรับการศึกษาวิชาความรู้เพื่อพัฒนาทั้งส่วนตนและสังคม การที่บุคคลจะสามารถต่อสู้และใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้นั้นจำเป็นต้องมีความรู้ การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาคนในทุกๆด้าน
- 2) สำหรับการตัดสินใจ บุคคลต้องตัดสินใจในการกระทำหรือไม่กระทำทุกอัน การตัดสินใจที่มีคุณภาพได้ผลตามความต้องการจำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อป้องกันความผิดพลาด
- 3) สำหรับการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้รู้เรื่องราวที่ลึกซึ้ง เพื่อนำผลมาใช้ในการสร้างงานใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ
- 4) สำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนตัวและการทำงาน
- 5) สำหรับปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน หรือการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530: 56-57) กล่าวว่า การใช้สารสนเทศ โดยทั่วไปหมายถึงการใช้สารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้อย่างหนึ่ง โดยมิ

วิธีการใช้สารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการและแสวงหาสารสนเทศมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ซึ่งได้แบ่งจุดประสงค์ในการใช้สารสนเทศได้ดังนี้

- 1) เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เช่น ใช้แก้ปัญหาประจำวัน ปรับตัวให้อยู่รอดในภาวะวิกฤติ ติดตามข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบันและสร้างความสุขด้านจิตใจ
- 2) เพื่อการเรียนรู้หรือเพื่อการศึกษา การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนการสอน เพิ่มพูนความรู้ความคิด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ควรฝึกฝนให้สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นับตั้งแต่เด็กจนถึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่
- 3) เพื่อการปกครองและพัฒนาสังคมให้มีประสิทธิภาพ รัฐบาลใช้สารสนเทศเพื่ออธิบายให้ข้อมูลของประเทศชาติ เช่น ลำมะโนประชากร สถิติสุขภาพ สถิติแรงงาน สถิติต่างๆ หรือใช้เพื่อการดำเนินงานของรัฐ เช่น การออกกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ
- 4) เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนสารสนเทศ แลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการค้าพาณิชย์ เป็นต้น
- 5) เพื่อการปฏิบัติงานหรือการประกอบอาชีพ หรือใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์การ ผู้ประกอบอาชีพทุกวิชาชีพ เช่น ครูอาจารย์ นักวิจัย ทนายความ นายแพทย์ วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ ต้องการสารสนเทศเพื่อปฏิบัติงานและประกอบอาชีพของตนเอง เพื่อสร้างผลผลิตและบริการ เพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มหรือองค์การ

จะเห็นได้ว่าการใช้สารสนเทศเป็นกิจกรรมที่กระทำเพื่อนำเอาสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ การใช้สารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ใช้เกิดความต้องการแล้วแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการและได้รับสารสนเทศนั้นแล้ว การใช้สารสนเทศอาจทำให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้เองว่าจะตัดสินใจคุณค่าและประเมินสารสนเทศไปในทางใด นอกจากนี้การใช้สารสนเทศยังมีผลต่อความต้องการสารสนเทศในครั้งต่อไปอีกด้วย กล่าวคือหากผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากสารสนเทศก็จะทำให้ยังตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความต้องการสารสนเทศนั้นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการใช้สารสนเทศจึงมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้สารสนเทศ ฉะนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าการใช้สารสนเทศเริ่มต้นจากผู้มีมีความต้องการสารสนเทศ เพื่อจะได้นำเอาสารสนเทศที่ได้ไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยที่ผู้ใช้จะแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยต่างๆ หรือขอคำแนะนำสอบถามจากบุคคล เช่น อาจารย์ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

สรุปได้ว่า สำหรับพระนักศึกษากการใช้สารสนเทศเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่พระนักศึกษามีความต้องการสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการศึกษา การใช้สารสนเทศของพระนักศึกษา

แต่ละท่านนั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เช่น อายุ อายุพรรษา
 ชั้นปี ความถนัดในการเข้าใช้สารสนเทศ วิธีการเข้าถึงสารสนเทศของแต่ละบุคคล ซึ่งพระนักศึกษา
 จะมีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมให้กับตนเอง แต่ก็ไม่ได้เสมอไป
 ว่าพระนักศึกษาจะเกิดการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งต่างๆเสมอไป เพราะอาจมีอุปสรรค
 ในการใช้สารสนเทศในด้านต่างๆ เช่น แหล่งสารสนเทศอยู่ห่างไกล สารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ
 ไม่มีเวลา เป็นต้น

2.2 วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ

วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ (Information Access) หมายถึงวิธีการที่ผู้ใช้สารสนเทศ
 สามารถค้นและได้รับสารสนเทศที่ต้องการ ทั้งนี้การเข้าถึงสารสนเทศจะต้องเป็นบริการที่สถาบัน
 บริการ ได้จัดไว้ให้ผู้ให้บริการเพื่อให้ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว
 พร้อมได้รับสารสนเทศที่ถูกต้องตามความต้องการ ซึ่งจะสัมพันธ์กับแหล่งสารสนเทศ ดังต่อไปนี้
 (นันทิพย์ วิภาวิน 2548: 109)

- 1) ใช้ความรู้ ความคิด ความจำ เอกสาร แฟ้มข้อมูลของตัวเองที่ได้เก็บรวบรวมไว้
 เพื่อเข้าแหล่งสารสนเทศภายในตัวบุคคล
- 2) ใช้พูด การสนทนา การสัมภาษณ์ ฟังการอภิปราย การประชุม สัมมนาเพื่อ
 เข้าถึงแหล่งสารสนเทศบุคคล
- 3) ใช้เครื่องมือช่วยค้นต่างๆ เช่น บัตรรายการหนังสือ บัตรบรรณานุกรม
 บัตรรายการ ทัศนวัสดุ บรรณานุกรม บรรณานุกรมและสาระสังเขป นามานุกรม ฐานข้อมูลต่างๆ เช่น
 ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด ฐานข้อมูลสำเร็จรูปซีดี-รอม ฐานข้อมูลออนไลน์ อินเทอร์เน็ต หรือ
 อาจใช้วิธีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ เข้าถึงโดยการเลือกหยิบหนังสือหรือเอกสารจากชั้นวาง เพื่อ
 เข้าถึงแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน
- 4) ใช้วิธีดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ เพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศประเภท
 สื่อมวลชน
- 5) ใช้วิธีการทดลอง ทดสอบ การฝึกปฏิบัติ การฝึกภาคสนาม ฝึกงานในโรงงาน
 อุตสาหกรรมสำหรับเข้าถึงแหล่งสารสนเทศเฉพาะด้านหรือเฉพาะทาง

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศ

ปัญหาการใช้สารสนเทศ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่พระนักศึกษาลบประสบในการ
 ใช้สารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ สารสนเทศไม่ทันสมัย ไม่ตรงกับความต้องการ

สารสนเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ความสามารถในการใช้สารสนเทศ สถานที่ที่ให้บริการสารสนเทศ

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ แสงเดือน ผ่องพุด (2542:50) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใช้ขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ ไม่ทราบว่าจะติดต่อหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากที่ใดบ้าง ทำให้เกิดความล่าช้าในเอกสารอ้างอิง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องได้อย่างสะดวกรวดเร็วแล้ว วิธีการช่วยลดอุปสรรค ได้แก่ จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่และใช้วิธีการประชาสัมพันธ์

2. ปริมาณสารสนเทศในแต่ละเรื่องมีมากเกินไป ทำให้ต้องเสียเวลามากในการเลือกทรัพยากรเฉพาะที่เป็นประโยชน์จริงๆ และไม่สามารถช่วยให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศตามความประสงค์ วิธีที่จะช่วยลดอุปสรรค ได้แก่ บริการจัดทำบรรณชีและสาระสังเขป บริการช่วยค้นคว้า บริการสารสนเทศสำเร็จรูป

3. การผลิตเกินความต้องการก่อให้เกิดภาวะการฉีกขาดของสารสนเทศ (information explosion) ทั้งในรูปของบทความ การตีพิมพ์ซ้ำ และสาระสังเขปของต้นฉบับเดิมอันเป็นผลทำให้มีสารสนเทศให้เลือกจำนวนมากและยากแก่การติดตามค้นคว้าได้ทั่วถึง

4. ความซ้ำซ้อนหรือภาวะที่เป็นมลพิษ เกิดจากกรณีที่สารสนเทศเกิดการโฆษณาชวนเชื่อการใช้ข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกับสิ่งที่ปรากฏอยู่แล้ว ตลอดจนการใช้ความรู้ที่ผิด

แอทเธอร์ตัน (Atherton 1977:11-17): สุนทร แก้วลาย (2533:9-10) และนางพาง จิตรกร (2533:75) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศ ไว้ดังนี้

1. อุปสรรคด้านภาษา เนื่องจากภาษาเป็นอุปสรรค ถ้าผู้ใช้ไม่เข้าใจภาษานั้นๆ ก็จะต้องจ้างแปลภาษานั้น ทำให้เสียเวลาและเสียเงินค่าจ้างแปลเอกสาร

2. การขาดความรู้ ความเข้าใจ ความไม่รู้และไม่สามารถใช้บริการสารสนเทศที่มีอยู่จัดเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุด

3. ความซ้ำซ้อนของข้อมูลและอาจได้รับข้อมูลที่ผิดพลาด

4. แหล่งสารสนเทศไม่สามารถให้บริการสารสนเทศที่มีอยู่

นอกจากที่กล่าวข้างต้นแล้วแอทเธอร์ตัน (Atherton) ยังเสนอปัญหาและอุปสรรคเพิ่มเติมได้แก่

1. ไม่มีทักษะการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ

2. ปัญหาด้านการด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราและการควบคุมการนำเข้าในบางประเทศ

สำนักพิมพ์ไม่สามารถจัดส่งหนังสือบรรณานุกรมประเภทชุดละหลายเล่มไปให้ห้องสมุดพิจารณาเลือกซื้อได้ และนอกจากนี้ยังเสียค่าธรรมเนียมการขนส่ง ค่าไปรษณีย์อากร ภาณินำเข้า เป็นต้น หากผู้ใช้

ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง การนำเข้าสารสนเทศจากต่างประเทศก็อยู่ในกรอบจำกัดเนื่องจากอัตราค่าบริการขึ้นอยู่กับระยะทาง

3. ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการใช้สารสนเทศอย่างเหมาะสม และความเกียจคร้านของผู้ปฏิบัติงานเป็นอุปสรรคสำคัญที่ข้างกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคใหม่ในการเข้าและการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

นางพาง จิตรกร(2533:65-68) ได้พบปัญหาและอุปสรรคนอกเหนือจากที่กล่าวมา คือ

1. พื้นฐานทางเศรษฐกิจ อาชีพ การงาน การอบรมที่ได้รับ และความเชี่ยวชาญ ในการสืบค้นสารสนเทศ

2. ความบกพร่องทางร่างกาย ทางสายตา ทางการได้ยิน ทางด้านเขavnปัญญา

3. การศึกษา

4. การอยู่ห่างไกลทำให้การบริการโทรคมนาคมเข้าไปไม่ถึง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดจากการใช้สารสนเทศเครือข่ายใยแมงมุม สารสนเทศเครือข่ายใยแมงมุมเป็นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความเป็นพลวัตรสูงเป็นอย่างมาก มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ไม่มีรูปแบบทางกายภาพที่แน่นอน ไม่มีความเป็นถาวร ไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับสารสนเทศที่เป็นสิ่งสิ่งพิมพ์ ส่งผลกระทบและปัญหาให้กับผู้ใช้ในประเด็นที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและคุณภาพของเว็บไซต์ที่ถูกนำไปอ้างอิง ดังนี้ (มาลี กาบบมาลา 2542 ,45; ยรรยง เต็งอำนวย และสุภาพร ชัยธัมมะปกรณ 2542, 5-6)

1. ปัญหาจากยูอาร์แอล ที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการชี้ไปที่อื่นหรือเว็บไซต์ที่บรรจุเอกสารนั้นถูกยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง หรือเครือข่ายอาจใช้งานไม่ได้ชั่วคราวทำให้ไม่สามารถยืนยันแหล่งที่อ้างถึงได้ หรือลบทิ้งได้ตลอดเวลา

2. ยูอาร์แอลยังคงเดิม แต่เนื้อหาสาระบางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิงสารสนเทศว่าจะต้องมีการลงรายการทางบรรณานุกรมอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น ต้องกำหนดวันและเวลาที่ได้ใช้เว็บเพจหรือไม่ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ข้อความในเว็บเพจแสดงข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ต แต่ไม่มีการระบุวันและเวลาในการแสดงปริมาณการใช้ ทำให้เนื้อหาสาระบางส่วนเปลี่ยนแปลงไป

3. ยูอาร์แอลยังคงเดิม แต่เอกสารเว็บเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเป็นรายคาบที่เรียกว่า periodical publication เช่น การนำเสนอข่าวสารของนักข่าว หรือหนังสือพิมพ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของข่าวทุกวัน

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2538 : 58-16) ได้กล่าวถึงปัญหาของผู้ใช้สารสนเทศ ดังนี้

1. ไม่ทราบว่าจะหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากที่ใด

2. ไม่มีแหล่งสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการ
3. อยู่ไกลจากแหล่งสารสนเทศจึงไม่สะดวกในการนำมาใช้
4. สารสนเทศไม่ตอบสนองความต้องการ
5. สารสนเทศที่ได้รับไม่สมบูรณ์ในเชิงคุณภาพ หรือเนื้อหาไม่ทันสมัย หรือมีความผิดพลาดทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจหรือใช้ในการดำเนินการได้ เช่น ความไม่เที่ยงตรงของสารสนเทศซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นสารสนเทศทุติยภูมิ ซึ่งอาจเป็นการเขียนขึ้นจากคำให้สัมภาษณ์ จากการตีความ เขียนอ้างอิงไม่ถูกต้อง
6. เสียค่าใช้จ่ายสูง
7. ใช้เวลามากกว่าจะได้สารสนเทศที่ต้องการ
8. ไม่มีการรวบรวมสารสนเทศ สารสนเทศที่มีอยู่มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้
9. สารสนเทศที่ได้รับขัดแย้งกัน
10. ไม่มีแหล่งสารสนเทศที่ให้บริการสารสนเทศได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนตามที่ต้องการทั้งในเชิงคุณภาพ เนื้อหา หรือ ในเชิงปริมาณที่ครอบคลุมครบถ้วน เช่นการขาดหายไปของวารสารฉบับใดฉบับหนึ่งในช่วงหนึ่งปี

จากอุปสรรคและปัญหาของการใช้สารสนเทศดังกล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้ใช้สารสนเทศ ตัวสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ ต่างมีผลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคล ซึ่งห้องสมุดหรือสถาบันที่ให้บริการสารสนเทศไม่ควรละเลยอุปสรรคและปัญหาเหล่านี้ที่อาจเกิดขึ้นได้

4. มหาวิทยาลัยสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ ในการคิดค้น และสร้างสรรค์องค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ ให้แก่สังคม ประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา โดยเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตกำลังคนและทรัพยากรทางปัญญา ที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมาช้านาน และทำหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา คือ มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด ให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การศึกษาในระดับนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของผลิตผลด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยสงฆ์ดังต่อไปนี้

4.1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ปฏิบัติการกิจการด้านการผลิตบัณฑิต งานวิจัย งานบริการ วิชาการแก่ชุมชน และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของ พระภิกษุสามเณร ทรงอุทิศพระราชทรัพย์บำรุงประจำปีและก่อสร้างสถานศึกษาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้น ครั้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พุทธศักราช 2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาเปิด มหามกุฏราชวิทยาลัย พระองค์ทรงรับมหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์และ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์บำรุงประจำปี อาศัยพระราชประสงค์ดังกล่าว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรงตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินกิจการของ มหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร
- 2) เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศ
- 3) เพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อกิจการของมหามกุฏราชวิทยาลัยได้เปิดดำเนินการแล้ว ปรากฏว่า วัตถุประสงค์เหล่านั้นได้รับผลเป็นที่น่าพอใจตลอดมา เพื่อให้วัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น ในวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2488 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในฐานะที่ทรงเป็นนายกรัฐมนตรี มหามกุฏราชวิทยาลัยพร้อมด้วยพระเถรานุเถระ จึงได้ทรงประกาศ ตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงในรูปมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาขึ้น โดยอาศัยนามว่า สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อให้เป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรม
- 2) เพื่อให้เป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ
- 3) เพื่อให้เป็นสถานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ
- 4) เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์แก่

ประชาชน

5) เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้ และความสามารถในการค้นคว้า ได้ตอบ หรือ อภิปรายธรรมได้อย่างกว้างขวางแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

- 6) เพื่อให้ภิกษุสามเณรได้เป็นกำลังสำคัญในการจรร โลงพระพุทธศาสนา และ

เป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมแก่กาลสมัย

7) เพื่อความเจริญก้าวหน้า และคงอยู่ตลอดกาลนานของพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างเดียว โดยใช้หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์ ปี 2543 (หลักสูตรปรับปรุง) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 คณะวิชา ดังนี้ คือ

- 1) คณะศาสนาและปรัชญา
- 2) คณะมนุษยศาสตร์
- 3) คณะสังคมศาสตร์
- 4) คณะศึกษาศาสตร์

หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์ในปัจจุบันมีหลายสาขาวิชาเอก อาทิ สาขาวิชาพุทธศาสตร์สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาภาษาไทย โดยมีระยะเวลาการเรียนภาคทฤษฎี 4 ปี หรือ 8 ภาคการศึกษา และภาคปฏิบัติศาสนกิจ 1 ปี ภาคทฤษฎีจบต้องเรียนให้ครบตามจำนวนของหน่วยกิตที่ระบุไว้ในหลักสูตร

นักศึกษาที่ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์ครบตามเวลา 4 ปีแล้ว ต้องปฏิบัติตามกรรมฐานและปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในภาคสนาม ตามเงื่อนไขของหลักสูตร ดังนี้

1) ปฏิบัติกรรมฐานในสถานที่และตามระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดเป็นคราวๆไป

2) ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในต่างจังหวัดตามคำสั่งของ

มหาวิทยาลัย

(2) เป็นเจ้าหน้าที่ช่วยงานในมหาวิทยาลัย

(3) ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในศาสนสถาน โดยผู้ปกครองแจ้ง

ความจำนองมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอนุมัติ

ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้แสดงปฏิการคุณแก่พระพุทธศาสนาและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางพระพุทธศาสนาที่ให้การด้านพระพุทธศาสนาและเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในด้านปฏิบัตินอกห้องเรียน และในเวลาต่อมา ตั้งแต่พ.ศ.2516 เมื่อนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงได้ขยายการศึกษาจากส่วนกลางออกสู่ส่วนภูมิภาค โดยจัดตั้งเป็นวิทยาเขตปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีวิทยาเขตทั้งสิ้น 7 แห่ง คือ

- 1) วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ จังหวัดนครปฐม
- 3) วิทยาเขตอีสาน ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น

- 4) วิทยาเขตล้านนา ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่
- 5) วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 6) วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด
- 7) วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตั้งอยู่ที่จังหวัดเลย

ครั้นต่อมา มหาวิทยาลัย ได้ตระหนักว่าวิชาการทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการสอนธรรมะที่ทันสมัย และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและวิทยาการด้านต่างๆ จึงอนุมัติให้เปิดดำเนินการจัดตั้งโครงการบัณฑิตศึกษาขึ้น เพื่อทำการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เรียกว่า “บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2530 และได้เปิดทำการสอนในระดับปริญญาโทครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2531 ภายใต้หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมีหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาต่างๆ หลายสาขา เช่น

- 1) สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
- 2) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

4.1.1 วิทยาเขตอีสาน

สภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้สถาปนาวิทยาเขตแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2533 โดยใช้ชื่อว่า สภาศึกษามหาวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน ณ วัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ต่อมา พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ว่าโดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นนิติบุคคลมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยให้มีชื่อใหม่ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และให้ย้ายจากวัดศรีจันทร์ไปอยู่ที่บ้านโนนชัย ถนนราษฎร์คณิง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการสถาปนา ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นสถานศึกษาด้านพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อให้เป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ
- 3) เพื่อให้ศาสนทายาทได้เป็นกำลังในการจรรโลงพุทธศาสนา และเป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมกับกาลสมัย.

4) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางพระพุทธศาสนาและ
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประติมากรรมทางพระพุทธศาสนา

การจัดการศึกษาของวิทยาเขตอีสาน เปิดรับสมัครพระภิกษุ-สามเณร
และบุคคลทั่วไปเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ทั้งภาคปกติและภาคปกตินอกเวลาทำการ (เรียน
วันเสาร์-อาทิตย์) เปิดการศึกษาในระบบทวิภาค ในหนึ่งปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคการศึกษา โดย
ใช้หลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า สน.บ. โดยใช้ระบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ปัจจุบันได้เปิดสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา และคณะ
สังคมศาสตร์

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มี
ลักษณะเป็นอาคารเอกเทศ พื้นที่ขนาด 250 ตารางเมตร มีชื่อว่า “ห้องสมุดบุญญทัตโต” ซึ่งได้รับ
ความเมตตาอนุเคราะห์ของพระครูพิศาลคณานุกิจ (บุญทัน บุญญทัตโต) สถิติผู้ใช้บริการ 200-300
คนต่อวัน มีบุคลากรผู้ให้บริการ 2 คน จำนวนหนังสือของห้องสมุดมี 20,274 เล่ม วารสาร 46
รายชื่อ หนังสือพิมพ์ 9 ฉบับ มีสื่อโสตทัศนที่ให้บริการประกอบด้วย วิดีทัศน์ ดีวีดี เทปคาสเซ็ท
ซีดีรอม รวมประมาณ 123 รายการ ให้บริการยืม-คืน หนังสือ/สื่อด้วยระบบบาร์โค้ด คอมพิวเตอร์
สำหรับบริการสืบค้นข้อมูลภายในห้องสมุด 3 เครื่อง

4.1.2 วิทยาเขตศรีล้านช้าง

วัดศรีสุทธารวาส พระอารามชั้นตรี ชนิดสามัญ เป็นวัดขนาดใหญ่เก่าแก่
คู่บ้านคู่เมือง มีพระภิกษุสามเณรนักศึกษาจำนวนมาก ตั้งอยู่ที่ 353/7 ถนนวิสุทธิเทพ ตำบลกุดป่อง
อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นศูนย์กลางศึกษาพระปริยัติธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษา เป็นที่
ประชุมอบรมพระสังฆาธิการระดับจังหวัดเป็นศูนย์กลางการสอบพระปริยัติธรรมสนามหลวงทุกปี
การศึกษาพระปริยัติธรรม ณ สำนักศาสนศึกษาแห่งนี้รุ่งเรืองมาตลอด ประกอบกับสภาพการศึกษา
มหาวิทยาลัยในพระราชนิพนธ์ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเน้น
การปรับปรุงพระบัณฑิตและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ สภาพ
การศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัยมาเปิดวิทยาเขตในพระบรมราชูปถัมภ์ แห่งสถาบันราชภัฏเลย
(วิทยาลัยครูเลย) คณะกรรมการวัด สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดเลย พร้อมด้วยพุทธสมาคม อุบาสก
อุบาสิกาชาวจังหวัดเลยมีมติเป็นเอกฉันท์ให้สภาพการศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัยมาเปิดวิทยาเขต ณ
วัดศรีสุทธารวาส อำเภอเมือง จังหวัดเลย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรมในภาคอีสาน
ตอนบนและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว จีน มีส่วนราชการสำคัญและศูนย์การศึกษาทั้งภาครัฐและ
เอกชนอยู่ในบริเวณนี้ต่อการเชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญมาถวายความรู้ แด่พระนักศึกษา

สภาการศึกษาามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดย
คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้ตั้งวิทยาเขต “สภาการศึกษาามหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา
เขตศรีล้านช้าง” นโยบายทั่วไปมุ่งเน้นการศึกษาอย่างกว้างขวางแก่พระภิกษุ สามเณรผู้ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา ได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต โดยเปิดการเรียนการสอนแบ่ง
ออกเป็น 3 คณะ ดังนี้ คือ คณะศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
การจัดตั้งวิทยาเขตศรีล้านช้าง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นแหล่งผลิตศาสนทายาทที่มีคุณวุฒิสูง มีอุดมคติและมีความ
ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ
- 2) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาในท้องถิ่นให้พระภิกษุ-สามเณรได้ศึกษาวิทยาการ
สมัยใหม่อันไม่ขัดต่อสมณวิสัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 3) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ นำไปสู่การศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อการดำรง
รักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 4) เพื่อให้พระภิกษุสามเณรในท้องถิ่นที่สำเร็จการศึกษาแล้ว มีความสามารถ
ในการสอน อบรม ได้ตอบอภิปรายวิชาการทางพระพุทธศาสนา
- 5) เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมการปฏิบัติธรรมและพัฒนาจิตใจของเยาวชนที่อยู่ใน
ท้องถิ่นและพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ห้องสมุดวิทยาเขตศรีล้านช้างได้จัดตั้งขึ้นพร้อมกับวิทยาเขตศรีล้านช้าง จากเดิมเกิดน้ำ
ท่วม จึงได้ย้ายมาอยู่ตึกใหม่เป็นอาคารเอกเทศเมื่อปี พ.ศ.2550 โดยมีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ
ดังนี้คือ หนังสือ จำนวน 25,063 เล่ม วารสารบอกรับ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง และวารสารได้เปล่า 50 ชื่อ
เรื่อง ซีดีรอมภาษาอังกฤษและซีดีธรรมะ จำนวน 210 แผ่น มีการบริการอินเทอร์เน็ตจำนวน 4
เครื่อง บุคคลกรให้บริการ 2 รูป/คน

4.2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่สมเด็จพระบรม
บพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนาขึ้น ได้ดำเนินการตามพระราชปณิธาน และปฏิบัติการกิจที่สำคัญ ในการ
ผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนา การวิจัย การบริการวิชาการ แก่สังคมและการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม มายาวนานกว่า 1 ศตวรรษมีวิวัฒนาการโดยสังเขปดังนี้

พุทธศักราช 2432 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงสถาปนา “มหาธาตุวิทยาลัย” ขึ้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์และมีการใช้

คำว่า “วิทยาลัย” เป็นครั้งแรก ได้เปิดทำการสอนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน โดยมี สมเด็จพระวันรัต (ทิต อุทยมหาเถร) เป็นนายก มหาวิทยาลัยรูปแรก

พุทธศักราช 2490 เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี คณะพุทธศาสตร์ เป็นคณะแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม ใช้ชื่อปริญญาว่า พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) โดยมีพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทศุตเถร) เป็นนายกสภา มหาวิทยาลัย

พุทธศักราช 2500 ปรับเปลี่ยนระบบการวัดผลมาเป็นระบบหน่วยกิต โดย กำหนดให้นิสิตต้องศึกษาอย่างน้อย 126 หน่วยกิต

พุทธศักราช 2504 เปิดสอนคณะครุศาสตร์

พุทธศักราช 2506 เปิดสอนคณะเอเชียอาคเนย์ (ต่อมาเปลี่ยนเป็น คณะมนุษยสงเคราะห์ศาสตร์ในปี พุทธศักราช 2516)

พุทธศักราช 2511 ปรับหลักสูตรแผนก อบรมศาสนศึกษา เป็นวิทยาลัยครูศาสนศึกษาและปรับเปลี่ยนหน่วยกิตเป็น 200 หน่วยกิต

พุทธศักราช 2512 มหาเถรสมาคมออกคำสั่งเรื่อง “การศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ พุทธศักราช 2512” และเรื่อง “สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2512” ส่งผลให้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีสถานะเป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยโดยสมบูรณ์

พุทธศักราช 2521 ขยายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาค โดยได้จัดตั้งวิทยาเขตแห่งแรก ที่จังหวัดหนองคาย และขยายไปยังจังหวัดอื่นๆ ที่มีความพร้อมด้านบุคลากรงบประมาณ อาคารสถานที่ ปัจจุบันมีวิทยาเขต 10 แห่ง ดังนี้ วิทยาเขตหนองคาย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตนครราชสีมา วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาเขตแพร่ วิทยาเขตสุรินทร์ วิทยาเขตพะเยา และวิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม

การจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั้งระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตร ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งได้ดำเนินการจัดการสอนทั้งในส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์และสถาบันสมทบ หลักสูตรที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี คือ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต 4 คณะ คือ คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

4.2.1 วิทยาเขตขอนแก่น

เมื่อ พ.ศ. 2528 พระราชสารเวที (ปัจจุบันชื่อพระธรรมวิสุทธิธารจารย์) เจ้าอาวาสวัดธาตุ (พระอารามหลวง) และรองเจ้าคณะภาค 9 ในสมัยนั้นมีความดำริให้จัดตั้งมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดขอนแก่น ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยความสนับสนุนของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) นายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและพระเถรานุเถระทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เมื่อทุกอย่างมีความพร้อมจึงเสนอเรื่องขออนุมัติการจัดตั้งไปยังมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาเขตขอนแก่น เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2528 ลงนามโดย พระมหานคร เขมปาณี เลขานุการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในสมัยนั้น โดยใช้ชื่อทางการว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตขอนแก่น” มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีคำสั่งที่ 8 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2529 แต่งตั้งให้พระราชสาร เวที เป็นผู้รักษาราชการตำแหน่งรองอธิการบดี และแต่งตั้งให้ พระมหาโสวิทย์ โกวิท เป็นผู้รักษาราชการตำแหน่งคณบดีคณะพุทธศาสตร์ และมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้เปิดภาคการศึกษาครั้งแรกวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2529 ในคณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาเอกศาสนา มินิสิตจำนวน 21 รูป และได้กำหนดเปิดป้ายมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2530 โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) เป็นประธาน

หลักสูตรที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี มี 4 คณะ 10 สาขาวิชาในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) หลักสูตร 4 ปี และปฏิบัติศาสนกิจ/บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 2 ภาคการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) คณะพุทธศาสตร์ เปิดสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศาสนา สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
- 2) คณะครุศาสตร์ เปิดสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา
- 3) คณะสังคมศาสตร์ เปิดสอน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชารัฐศาสตร์ (การปกครอง) สำหรับพระภิกษุและคฤหัสถ์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาวิชารัฐศาสตร์ (บริหารรัฐกิจ) (เฉพาะห้องเรียนร้อยเอ็ด)
- 4) คณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอน 1 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (สำหรับพระภิกษุและคฤหัสถ์)

ส่วนระดับปริญญาโท มี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) คือ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (สำหรับพระภิกษุและคฤหัสถ์)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นเปิดดำเนินการพร้อมกับมหาวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นใน พ.ศ. 2528 พระราชสารเวที (ปัจจุบันที่พระธรรมวิสุทธิจารย์) เจ้าอาวาสวัดธาตุ (พระอารามหลวง) เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นในสมัยนั้น มีดำริให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สาขาขอนแก่น เพื่อให้เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรในภูมิภาคนี้ ในสมัยนั้นห้องสมุดยังต้องอาศัยอาคารของวัดธาตุเพื่อให้มีสัณฐานได้ศึกษาค้นคว้า ต่อเมื่ออาคารมหาวิทยาลัยได้ก่อสร้างแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2528 จึงได้มีห้องสมุดเกิดขึ้น เป็นห้อง 206 ชั้นสองของอาคารสมเด็จพระพุทธอาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) ต่อมาห้องสมุดเริ่มคับแคบ จำนวนที่นั่งสำหรับให้บริการไม่เพียงพอจึงได้ย้ายห้องสมุดลงมาที่ชั้นหนึ่งของอาคารและเปิดให้บริการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ต่อมา ปี 2549 มหาวิทยาลัยฯ ได้เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้เริ่มโครงการก่อสร้างอาคารหอสมุดสารสนเทศ สมเด็จพระพุทธอาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) เป็นอาคารคอนกรีตทรงไทยประยุกต์สูง 3 ชั้น กว้าง 16 เมตร ยาว 46 เมตร มีพื้นที่ใช้สอย 1,425 ตารางเมตร ตั้งอยู่ที่ 30 หมู่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้วยงบประมาณ 16 ล้านบาท ซึ่งเปิดให้บริการได้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2550 เป็นต้นมา บุคลากร ฝ่ายห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศมีตำแหน่งบรรณารักษ์ เป็นตำแหน่งทางวิชาชีพ จำนวน 2 คน และตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 1 คน อาคารสถานที่ ห้องสมุดอาคารสมเด็จพระพุทธอาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) มีพื้นที่ภายในอาคาร รวมประมาณ 320 ตารางเมตร ห้องสมุดมีทรัพยากรให้บริการหลายรูปแบบ ทั้งในลักษณะของสิ่งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทรัพยากร มีดังนี้ หนังสือภาษาไทย 19,236 เล่ม หนังสือภาษาต่างประเทศ 2,154 เล่ม หนังสือวิทยานิพนธ์และงานวิจัย 639 เล่ม หนังสือพระไตรปิฎก 11 ชุด วารสาร 61 รายการ หนังสือพิมพ์ 9 รายการ สื่อวีดิทัศน์ 298 รายการ และแถบบันทึกเสียง 384 รายการ

4.2.2 วิทยาเขตหนองคาย

เมื่อ พ.ศ.2511 คณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จัดประชุมพระเถระระดับเจ้าคณะจังหวัดทั้ง 15 จังหวัด ในสมัยนั้นขึ้นที่วัดกลาง จังหวัดสุรินทร์ พระราชปรีชาญาณมุนี เจ้าอาวาสวัดศรีสะเกษ เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย (ปัจจุบัน พระธรรมปริยัตมุนี เจ้าอาวาสวัดพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม) ได้เสนอที่ประชุมว่า เห็นควรมีวิทยาลัยสงฆ์ประจำภาค ที่ประชุมเห็นชอบและรับหลักการ แต่จะตั้งขึ้น ณ จังหวัดใดให้นำเข้าพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไปที่จังหวัดหนองคาย พ.ศ.2513 ศูนย์ประสานพระพุทธศาสนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศ.ป.ศ.) ที่จัดตั้งก่อนหน้านี้แล้ว ได้จัดประชุมสังฆนิบาต พระเถระระดับขึ้นที่วัดศรีสะเกษ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เจ้าคณะจังหวัดจังหวัดหนองคาย ได้

มอบหมายให้พระมหาประพัทธ์วรปัญญา (ปัจจุบันพระสุนทรธรรมธาดา รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย) เสนอต่อที่ประชุมและที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ว.ส.อ.) ขึ้นที่วัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พ.ศ. 2514 ฯพณฯจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานวางศิลาฤกษ์อาคารวิทยาลัยสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีคณะจังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้การอุปถัมภ์ พ.ศ.2515 ฯพณฯ เอนทรี พิษยนทร โยธิน เอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศลาวสมัยนั้น เป็นประธานมูลนิธิ และฯได้จัดตั้งมูลนิธิขึ้นเพื่อการศึกษาของคณะสงฆ์โดยได้มอบหมายให้อาจารย์เกษม บุญศรี อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ร่างตราสารมูลนิธิ พ.ศ.2521 คณะผู้บริหารวิทยาลัยสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ว.ส.อ.) เสนอเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไปยังมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในสมัยนั้นเพื่อขอขึ้นเป็นวิทยาเขต สภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์อนุมัติให้เป็นวิทยาเขตแห่งแรก ของ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้ดำเนินการเปิดสอนคณะครุศาสตร์วิชาเอกการบริหารการศึกษา ครั้งแรกและได้ขยายสาขาวิชาเพิ่มขึ้นตามลำดับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ ณ วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10200 ได้ขยายวิทยาเขตและวิทยาลัย สงฆ์ออกไปตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ รวม 14 แห่ง วิทยาเขตหนองคาย จึงเป็นวิทยาเขตที่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรก เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา ปัจจุบันวิทยาเขตหนองคาย ได้ปฏิบัติการกิจในฐานะสถาบันอุดมศึกษา โดยได้จัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น ดังนี้

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (พ.ธบ.) หลักสูตร 4 ปี

- 1)สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์
- 2)สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
- 3)สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์

ห้องสมุดวิทยาเขตหนองคายจัดตั้งขึ้นพร้อมกับวิทยาเขตหนองคายตั้ง พ.ศ. 2521 และได้ย้ายจากวัดศรีสะเกษมาตั้งอยู่ที่ 219 บ้านโพนตาล ต.คำบกหวาน อ.เมือง จ.หนองคาย เป็นอาคารเอกเทศ 3 ชั้น ชั้นที่ 1 บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการยืม-คืน บริการอินเทอร์เน็ต ชั้นที่ 2 หนังสือวิชาการ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ หมวด 000-900 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และชั้นที่ 3 เป็นห้องสำนักงาน ห้องประชุม ห้องผู้บริหาร และห้องคอมพิวเตอร์สำหรับการสอน บุคลากรของห้องสมุดมี บรรณารักษ์ 1 คน ทรัพยากรห้องสมุดมีดังต่อไปนี้ คือ หนังสือทั้งหมด 13,050 เล่ม วารสารภาษาไทย 42 ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ 4 ชื่อเรื่อง ซีดีรอม ธรรมะและภาษาอังกฤษ 1,235 รายการ และเทปคาสเซ็ท 10 ม้วน ในการบริการคอมพิวเตอร์มี 2 ส่วนคือ บริการสืบค้นฐานข้อมูล 6

เครื่อง บริการอินเทอร์เน็ต 30 เครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน 40 เครื่อง และมีการให้บริการยืม-คืนด้วยโปรแกรมวีทีแอลเอส

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศของพระนักศึกษาโดยตรงมีจำนวนน้อยมาก แต่มีงานวิจัยในเรื่องที่คล้ายคลึงกันหรือมีความเกี่ยวข้องกันในส่วนซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

5.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ฟิลลิป (Phillips 1992 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของสาธุคุณนิกายโปรเตสแตนต์ ใน Tarrant County มลรัฐ Texas ในด้านแหล่งสารสนเทศวิธีการสืบค้นสารนิเทศ และการรวบรวมสารนิเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ สาธุคุณนิกายโปรเตสแตนต์ จำนวนทั้งสิ้น 150 คน ที่มีบทบาทในการเทศนา และให้คำปรึกษา ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าในบทบาทการเทศนา สาธุคุณใช้แหล่งสารสนเทศส่วนตัวมากที่สุด ส่วนในบทบาทการเป็นที่ปรึกษา สาธุคุณใช้แหล่งสารสนเทศคนอื่นๆ สมาชิกในกลุ่มนิกายโปรเตสแตนต์ และผู้ร่วมงานมากที่สุด

ลิน (Lin 2001 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของภิกษุณีในไต้หวัน ในด้านการใช้ห้องสมุด และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่าง คือ ภิกษุณีตามวัดต่างๆในไต้หวัน จำนวน 119 รูป ผลการวิจัย พบว่า วัดอุประสงค์ที่ภิกษุณีจำนวนมากที่สุดแสวงหาสารนิเทศในห้องสมุด คือ เพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา แหล่งสารนิเทศที่ภิกษุณีแสวงหามากที่สุด คือ ห้องสมุด ส่วนแหล่งสารนิเทศที่ภิกษุณีแสวงหาจำนวนน้อยที่สุด คือ วิทยุและโทรทัศน์ สำหรับวัดอุประสงค์ที่ภิกษุณีจำนวนมากที่สุดใช้อินเทอร์เน็ต คือ เพื่อทราบกิจกรรม และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนปัญหาที่ภิกษุณีส่วนใหญ่ประสบคือ ไม่ทราบวิธีการใช้บริการห้องสมุดบนอินเทอร์เน็ต

ซีแมนส์ (Seamans 2001 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ การรับรู้พร้อมเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยศึกษาว่านักเรียนใหม่เหล่านั้นมีวิธีการเรียนรู้และการใช้สารสนเทศในสถาบันอย่างไร โดยศึกษาถึงชนิดหรือรูปแบบของสารสนเทศที่พวกเขาต้องการสำหรับการศึกษาในภาคเรียนแรกพบว่า นักศึกษามีวิธีการค้นหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ที่ต้องการโดยใช้วิธีการสอบถามทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ และสอบถามจากบุคคลผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ ซึ่งผลที่ได้สามารถนำไปปรับปรุง

วิธีการชี้แนะการจัดบริการข้อมูลข่าวสารสำหรับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งรัฐเวอร์จิเนีย

บรานซ์ (Branch 2003 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนที่บ้าน ที่ทำงาน และสถานศึกษา ในหลักสูตรการใช้สารสนเทศของ College at Work (CAW) เป็นความร่วมมือของ State University of New York ที่ Albany และ New York State Education Department (NYSED) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ต้องการสารสนเทศที่มีความหลากหลาย สำหรับนักศึกษาที่เรียนจากที่บ้าน เรียนจากที่ทำงาน และเรียนในสถานศึกษานิยมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสืบค้นสารสนเทศอันดับแรก และบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเพื่อน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หรือผู้เชี่ยวชาญจะเป็นแหล่งค้นหาสารสนเทศแหล่งถัดไป สำหรับหลักสูตรสอนการใช้สารสนเทศ ผู้เรียนมีความต้องการเรียนเกี่ยวกับทักษะด้านการสืบค้นสารสนเทศจาก อินเทอร์เน็ต และการใช้ห้องสมุดของสถาบัน

โมยาและคาฮอย (Moya & Cahoy 2003 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการเข้าใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการที่ Penn state University ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศประเภทเอกสารออนไลน์ฉบับเต็ม รวมไปถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม และต้องการให้มีบริการจัดส่งเอกสารในกรณีที่ไม่มีข้อมูลบนฐานข้อมูลออนไลน์ ในการได้มาซึ่งข้อมูลนั้น ต้องการให้บรรณารักษ์ให้ข้อมูลในการตอบคำถามนั้นทางระบบออนไลน์ อีเมล หรือโทรศัพท์ ควรมีการสอนการใช้ทรัพยากร และต้องการให้ห้องสมุดสามารถบริการในระบบออนไลน์ให้กับบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยให้มีโอกาสได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรประเภทเอกสารฉบับเต็ม และบริการจัดส่งเอกสารที่ต้องการ

คอลลินเนน (Callinan 2005 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้และแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาสาขาชีววิทยา วิเคราะห์เปรียบเทียบกับสาขาวิชาชีวเคมีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีสุดท้ายมหาวิทยาลัยดับลิน (University College Dublin) จุดประสงค์การวิจัยเพื่อเข้าใจความแตกต่างระหว่างนักศึกษาชีววิทยาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย เพื่อการทดสอบความรู้ด้านการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษา รวมถึงการเข้าใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารสนเทศและการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษามีอุปสรรคที่พบคือ นักศึกษาขาดความรู้ในการเข้าเว็บไซต์และเว็บเบส เป็นเหตุของปัจจัยพื้นฐานว่าเหตุใดนักศึกษาสาขาชีววิทยาไม่เข้าใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด และการค้นพบแสดงให้เห็นว่าความต้องการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษามีความแตกต่างกันตามชั้นปี ความต้องการยืมหนังสือเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้นักศึกษาทั้ง

2 กลุ่มเข้ามาใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย โดยที่นักศึกษาสาขาชีวเคมีชั้นปีสุดท้ายมีการเข้าใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

กริฟฟิธส์และโบรฟี(Griffiths & Brophy 2005 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศบนเว็บ โดยเปรียบเทียบการสืบค้นจากสารสนเทศของมหาวิทยาลัย และโปรแกรมค้นหา กูเกิล (Google) ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 45 ของนักศึกษากลับมาใช้โปรแกรมค้นหา กูเกิล เป็นเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศเป็นลำดับแรกในการค้นหาข้อมูล เพราะสามารถได้ข้อมูลที่รวดเร็วหลายรูปแบบ และประหยัดเวลา และนักศึกษากลับมาใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดน้อยเพียงร้อยละ 10 สาเหตุเนื่องจากมีขั้นตอนการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่ซับซ้อน หาข้อมูลยาก

ซอง (Song 2005 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย และนักเรียนชาวต่างประเทศในสาขาทางด้านธุรกิจของ College of Business at the University of Illinois at Urbana –Champaign โดยจะศึกษาถึง 1)วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ 2)วิธีการใช้บริการของห้องสมุด และ 3)การใช้อินเทอร์เน็ต ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมีความแตกต่างกัน ทำให้ห้องสมุดต้องพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้ามาใช้บริการ และให้เกิดการยอมรับ เพราะความต้องการที่แตกต่างกันไปของนักศึกษา นักศึกษาชาวต่างประเทศเสนอให้ห้องสมุดควรที่จะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด การใช้ฐานข้อมูลทางการเงิน ให้กับนักศึกษาวต่างประเทศที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้ ในด้านของเจ้าหน้าที่ควรฝึกทักษะในการใช้ภาษาที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเพื่อใช้สำหรับการให้บริการ ในด้านของนักศึกษาพบว่า มีความไม่สะดวกในการเข้ามาใช้บริการอ้างอิงในห้องสมุดด้วยตนเอง แต่จะสะดวกในการใช้บริการอ้างอิงออนไลน์มากกว่า

จอร์จ และคณะ (George and others 2006 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศทางวิชาการ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศตามรูปแบบและกระบวนการของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่จบการศึกษาจำนวน 100 คน ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยคาร์เนกีเมลลอน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่จบการศึกษาเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหาคำแนะนำในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และนักศึกษางานส่วนมีการช่วยเหลือแบ่งปันกันในกิจกรรมการค้นหาและการใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยเพื่อการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ ความสะดวกและการขาดแคลนทรัพยากรสารสนเทศจากการใช้แหล่งสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศดังกล่าวจึงเกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ที่แตกต่างกัน บรรณารักษ์สามารถช่วยให้คำแนะนำในการแสวงหาสารสนเทศโดยการให้คำแนะนำและบริการช่วยค้นหาเพื่อให้นักเรียนสามารถไปใช้ในการทำงาน

บุญมา ไชยะสิทธิวง (2009) ศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในหอสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตคงโคก พบว่า ด้านสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อทำรายงานที่อาจารย์มอบหมาย ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ คือ ทรัพยากรตีพิมพ์ประเภทหนังสือตำราประกอบการเรียน วิธีการที่นักศึกษาใช้สืบค้นสารสนเทศ คือ เดินดูที่ชั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ภาษาของทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาลงส่วนใหญ่ใช้ คือ ภาษาลาว รองลงมา คือ ภาษาไทย ด้านปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศประเภททรัพยากรตีพิมพ์เป็นปัญหาในระดับมากในเรื่องวารสารเล่มใหม่ออกให้บริการช้า ทรัพยากรตีพิมพ์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า ปัญหาด้านทรัพยากรไม่ตีพิมพ์ที่เป็นปัญหาในระดับมาก คือ มีจำนวนน้อยเกินไป ปัญหาด้านบริการที่เป็นปัญหาในระดับมากคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านข้อระเบียบบังคับที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ประเภทหนังสืออ้างอิงออกไม่ได้ และระยะเวลาที่ให้อ่านสั้นเกินไป ปัญหาด้านตัวนักศึกษาที่เป็นปัญหาในระดับมาก คือ นักศึกษาขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ ด้านความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่อไปนี้เป็นระดับมาก ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์และซีดี เทปเสียง ส่วนประเภทของบริการที่ต้องการให้มีเพิ่มเติมคือบริการอินเทอร์เน็ต

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับการศึกษาพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศของใช้สารสนเทศในระบบปฏิบัติการ (Phillips 1992 ;Lin 2001; Callinan 2005; Song 2005; George and others 2006) ศึกษาวิธีการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งพบว่าผู้ใช้ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งต่างๆ เช่น สืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ บนเว็บไซต์ต่างๆ สอบถามจากบุคคลผู้ให้ข้อมูลได้ (Seamans 2001; Griffiths & Brophy 2005; Branch 2003) ผลการศึกษาพบว่า พื้นฐานความรู้ การรับรู้ข่าวสาร ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศและการได้รับสารสนเทศที่เพียงพอจะมีผลต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน จะเห็นได้ว่าในช่วง 9 ปีที่ผ่านมา (ปี2001-2009) การศึกษาในต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับการศึกษาตัวผู้ใช้สารสนเทศในบริบทต่างๆ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศมากกว่าการศึกษาถึงสารสนเทศโดยตรง ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาที่ทำต่อเนื่องและให้ทันกับ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อเป็นการพิสูจน์สนับสนุนพัฒนาแนวคิดหรือเกิดความรู้ทฤษฎีใหม่เกิดขึ้น

5.2 งานวิจัยภายในประเทศ

จิตรกรรณ์ เฟื่องดี (2546) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารนิเทศของอาจารย์และนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารนิเทศของอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนแตกต่างกันตามคณะวิชาที่สังกัด นักศึกษาปกติแตกต่างกันทางด้านการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนา และด้านเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านเนื้อหาสารนิเทศพบว่าส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาด้านศิลปะ/บันเทิง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และพบว่านักศึกษา ปกติ ไม่แตกต่างกัน ด้านประเภทสารนิเทศที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้สารนิเทศประเภท หนังสือพิมพ์ ตำราทางวิชาการ เอกสาร หนังสือความรู้ทั่วไป นักศึกษาปกติไม่แตกต่างกัน ด้านภาษาของสารนิเทศที่ใช้มาก ได้แก่ ภาษาไทย ซึ่งไม่พบความแตกต่าง ด้านวิธีการแสวงหาสารนิเทศพบว่า ส่วนใหญ่แสวงหาจาก ห้องสมุด ศูนย์บริการเอกสารต่างๆ ด้านแหล่งสารนิเทศที่ใช้ พบว่าใช้ห้องสมุดของสถาบันมากที่สุด โดยไม่พบความแตกต่าง ส่วนแหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบัน พบว่าใช้จากแหล่งหน่วยงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจมากที่สุด ภาคปกติแตกต่างในด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญภายนอกสถาบันและสื่อทางไกลจากต่างประเทศ ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่าการใช้สารนิเทศของนักศึกษาภาคปกติ ด้านประเภทของสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบัน ไม่พบความแตกต่าง

ศิริพร เรืองสินชัยวานิช (2546) ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในห้องสมุด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตร เพื่อทำรายงานการวิจัยร้อยละ 87.57 ลักษณะการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาใช้หนังสือพิมพ์ร้อยละ 96.69 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันตามระดับการศึกษา แต่แตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ศึกษา ความทันสมัยของทรัพยากรที่ใช้ นักศึกษาใช้หนังสือพิมพ์มากที่สุด ความเพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไมโครฟิล์มและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับปานกลาง ความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทมีความทันสมัยในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิจิตร ประยูรวงษ์ (2547) ได้ศึกษาการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า พระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อการทำรายงาน เพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อการปฏิบัติงานและเพื่อการบริการสังคมในระดับมาก พระนักศึกษานำห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ใช้เกณฑ์ความถูกต้องเที่ยงตรงในการเลือกแหล่งสารสนเทศ ใช้ตำราเรียน เนื้อหาประวัติพระพุทธศาสนา และใช้ภาษาของสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับมาก ปัญหาในการใช้สารนิเทศที่พระนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือ ไม่สะดวกในการใช้สารสนเทศร่วมกับบรรณารักษ์เพราะติดในเรื่องสมณเพศ ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการใช้สารนิเทศของพระนักศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2547) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการค้นคว้าของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 584 คนจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ซึ่งพบว่า การแสวงหาสารสนเทศเพื่อกิจกรรมการเรียนนั้น พบว่า ในการจัดทำรายงาน/ภาคินพนธ์ การทำโครงการ/โปรเจกต์ และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนักศึกษานำห้องสมุดวิทยาเขตมากที่สุด ในการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษานำระเบียบวิธีการของหน่วยงานมากที่สุด ในการศึกษาต่อและหางานทำนักศึกษานำข่าวสารประชาสัมพันธ์มากที่สุด และในการเตรียมตัวสอบนักศึกษานำข้อมูลส่วนตัวมากที่สุด ทั้งนี้สาขาวิชาเป็นตัวแปรที่จำแนกความแตกต่างในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อกิจกรรมการเรียนทั้ง 6 กิจกรรมได้ดีกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมและเพศ นักศึกษานำสื่อทุกประเภทในห้องสมุดวิทยาเขตที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช่มากที่สุด คือหนังสือพิมพ์และหนังสือวิชาการ ปัญหาที่นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาใช้ในการใช้ห้องสมุดวิทยาเขตที่ตนเรียนอยู่ 3 อันดับแรกคือ จำนวนหนังสือ/สื่อไม่เพียงพอ หนังสือ/สื่อล้าสมัย และห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์

นิทรา ศรีคงแก้ว (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมและปัญหาการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า พฤติกรรมการใช้สารสนเทศห้องสมุด ผู้ใช้มีรูปแบบการค้นคว้าสารสนเทศในระดับปานกลาง มีการค้นคว้าสารสนเทศในระดับปานกลาง และมีการค้นคว้าด้านภาษาสารนิเทศในระดับปานกลาง วันที่ใช้บริการจันทร์ ถึงศุกร์เวลาราชการ ส่วนใหญ่นำใช้เวลาบริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่าผู้ใช้มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศห้องสมุดทุกประเด็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศห้องสมุด พบว่า การศึกษาที่แตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศ

ห้องสมุดแตกต่างกัน ส่วนสถานที่ระยะเวลาอยู่ในสถาบัน ประสบการณ์อบรมคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศห้องสมุดไม่แตกต่างกัน

นุริดา จะปะกียา (2549) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษา วิทยาลัยอิสลามยะลา พบว่า สภาพการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาใช้หอสมุดกลาง สำนักวิทยากร วอย.วิทยาเขตปัตตานีมากที่สุด ด้านการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ นักศึกษาใช้โปรแกรมค้นหามากที่สุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาใช้หนังสือภาษาต่างประเทศมากที่สุด ด้านการตัดสินใจแสวงหาสารสนเทศ นักศึกษาค้นหาสารสนเทศด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และประสบการณ์แสวงหาสารสนเทศ มีสภาพการใช้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันทุกตัวแปร ปัญหาการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และประสบการณ์แสวงหาสารสนเทศมีปัญหาการใช้โดยรวมไม่แตกต่างกัน และความต้องการเกี่ยวกับบริการสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและประสบการณ์แสวงหาสารสนเทศมีความต้องการเกี่ยวกับบริการสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ภณิดา จิตนุกูล (2549) ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้ พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าใช้ห้องสมุด ยืมหนังสือ ค้นหาและอ่านสารนิเทศจากห้องสมุด ค้นหาและอ่านสารนิเทศแหล่งอื่น มากที่สุด ความต้องการสารนิเทศด้านสาขาวิชา พบว่ามีความต้องการสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการใหม่ในสาขาที่ศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านรูปแบบของสารนิเทศต้องการอยู่ในระดับมากและปานกลาง คือ ต้องการหนังสืออ่านประกอบการเรียน หนังสือพิมพ์รายวันและต้องการกฤตภาคในระดับปานกลาง ด้านภาษาของสารนิเทศ พบว่าต้องการภาษาไทยมากที่สุด ด้านแหล่งสารนิเทศ ต้องการอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ด้านรูปแบบบริการพบว่า ต้องการบริการสืบค้นสารนิเทศด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ บริการยืม-คืน บริการถ่ายเอกสารและบริการดัชนีวารสาร ส่วนปัญหาการใช้สารนิเทศ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ สารนิเทศในห้องสมุดมีไม่เพียงพอสารนิเทศเก่า ล้าสมัย ไม่มีในห้องสมุด เปรียบเทียบความต้องการสารนิเทศในด้านต่างๆ ของนักศึกษา พบว่า ด้านสาขาวิชา ด้านภาษา ด้านแหล่งสารนิเทศ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สำหรับรูปแบบบริการ และปัญหาการใช้สารนิเทศ พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริสุภา เอมหยวก (2549) ได้ศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษา ภาควิชาคณิศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า นักศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นตัวบุคคลอยู่ในระดับ มาก การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศพบว่าใช้สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ในระดับปานกลาง และการใช้แหล่ง สารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาใช้ในระดับปานกลาง โดยใช้เว็บไซต์เพื่อการ เรียนรู้ ด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาไทยใช้สื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับมาก โดยใช้หนังสือตำรา/ วิชาการ ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ใช้ในระดับปานกลาง สื่อโสตทัศนพบว่า นักศึกษาทุก สาขาวิชาใช้วีซีดีอยู่ในระดับปานกลาง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์พบว่า นักศึกษาทุกสาขาวิชาใช้ เว็บไซต์สาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ใช้ฐานข้อมูล OPAC ในระดับมาก

ญาณภา อินพรหม (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรม การใช้สารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่านักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อ ประกอบการเรียนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทย และสืบค้นบน อินเทอร์เน็ตโปรแกรมค้นหาที่ใช้มากที่สุดคือ กูเกิล นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันและใช้ ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และห้องสมุดคณิศาสตร์ โดยมีความถี่ในการเข้าใช้ บริการ 2-4 ครั้งต่อ สัปดาห์ สำหรับสืบค้นอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลที่มีในห้องสมุด และนิยม สืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตจากห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วงเวลาบ่าย ผล การศึกษายังพบว่านักศึกษาเห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศบน อินเทอร์เน็ต และมีวิธีการประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำสารสนเทศ ความ ทันท่วงทีของสารสนเทศและภาษาของสารสนเทศตามลำดับ นอกจากนั้นนักศึกษานิยมใช้หนังสือ ประกอบการสอนของอาจารย์ เพื่อประกอบการเรียนมากที่สุด นอกเหนือจากใช้ฐานข้อมูล ทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUL OPAC) พบว่านักศึกษา ส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก ด้านปัญหาและอุปสรรคการใช้ สารสนเทศของห้องสมุดคณิศาสตร์พบว่า ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหาด้าน เทคโนโลยี ปัญหาการแสวงหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดให้บริการ และปัญหาการ

แสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ปัญหาด้านบุคลากร และสถานที่อยู่ในระดับน้อย

สนทยา สาลี (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ ด้านภาษาของสารสนเทศ ด้านประเภทของสารสนเทศ ด้านเครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีพฤติกรรมการใช้อยู่ในระดับมากคือด้านแหล่งสารสนเทศ และพบว่าพฤติกรรมการใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาใช้มากคือเพื่อน ส่วนภายนอกมหาวิทยาลัยคือ วารสาร ส่วนปัญหาในการใช้สารสนเทศ พบว่านักศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านรูปแบบ/เนื้อหาสารสนเทศไม่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบถึงบริการต่างๆที่มีในห้องสมุด/สำนักวิทยบริการและสารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ สำหรับปัญหาในการใช้สารสนเทศที่พบจากการใช้แหล่งสารสนเทศภายนอก มหาวิทยาลัยทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ยาก ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คณินิจ ก้องกานน (2552) ศึกษาพฤติกรรมการอ่านและลักษณะการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี พบว่า วัตถุประสงค์สำคัญในการใช้ห้องสมุดเป็นไปเพื่อการค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตรพฤติกรรมการอ่านหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง ด้านลักษณะการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดของนักเรียน นักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ และด้านวัสดุไม่ตีพิมพ์ตามลำดับ ส่วนการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่ต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด คือ ห้องสุขา ชาย-หญิง รองลงมาจุดบริการน้ำดื่ม และอุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศ ตามลำดับ ด้านการบริการของห้องสมุดสูงสุด คือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จัดให้บริการ รองลงมาคือประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการและความรวดเร็วในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในประเทศไทยสรุปภาพรวมได้ว่า เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบประเด็นต่างๆดังนี้

1.วัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ โดยทั่วไปใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย การทำวิทยานิพนธ์ การทำรายงาน เพื่อการปฏิบัติศาสนกิจและเพื่อการบริการสังคม ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร (จิตรภรณ์ เฟื่องดี 2546; ศิริพร เรื่องสินชัย 2546; วิจิตรา ประยูรวงษ์ 2547; อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย 2547; ญาณภา อินทรพรหม 2551; คะนิงนิจ ก้องกานน 2552)

2.ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบของ หนังสือคู่มือ หนังสือตำราเรียน ตำราทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ วารสารและหนังสือทั่วไป (จิตรภรณ์ เฟื่องดี 2546; ศิริพร เรื่องสินชัย 2546; วิจิตรา ประยูรวงษ์ 2547; อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย 2547; ภาณิดา จิตนุกูล 2549; ศิริสุภา เอมหยวก 2549) และมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรม ค้นหา เพราะสะดวกในการค้นหาและสืบค้น (นุริดา จะปะกียา 2549; ญาณภา อินทรพรหม 2551; คะนิงนิจ ก้องกานน 2552)

3.แหล่งสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุด สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย วิทยาเขตที่ศึกษาอยู่ ศูนย์บริการต่างๆ เพราะอยู่ใกล้และเข้าใช้ได้สะดวก อีกทั้งนักศึกษาค้นเคยได้อยู่แล้วและใช้สารสนเทศจากแหล่ง อินเทอร์เน็ตเพราะเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลที่ทันสมัย กว้างขวาง และสืบค้นได้สะดวกรวดเร็ว (จิตรภรณ์ เฟื่องดี 2546; ศิริพร เรื่องสินชัย 2546; วิจิตรา ประยูรวงษ์ 2547; อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย 2547; นุริดา จะปะกียา 2549; นิทรา ศรีคงแก้ว 2549; ภาณิดา จิตนุกูล 2549; ศิริสุภา เอมหยวก 2549; ญาณภา อินทรพรหม 2551; คะนิงนิจ ก้องกานน 2552) ใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล คือ เพื่อน ส่วนแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยที่ใช้คือ วารสาร (สนทยา สาลี 2551)

4.ปัญหาในการใช้สารสนเทศ นักศึกษาประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศมากที่สุดคือ จำนวนหนังสือ/สื่อไม่เพียงพอ หนังสือล้าสมัย ห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์ (อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย 2547; นุริดา จะปะกียา 2549; นิทรา ศรีคงแก้ว 2549; ภาณิดา จิตนุกูล 2549; สนทยา สาลี 2551) ปัญหาของพระนักศึกษาก็ประสบปัญหามาก คือ ไม่สะดวกในการใช้สารสนเทศ ร่วมกับฆราวาสเพราะติดในเรื่องสมณเพศ (วิจิตรา ประยูรวงษ์ 2547) ปัญหาจากการค้นหาจากฐานข้อมูลของห้องสมุด จากการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต (ญาณภา อินทรพรหม 2551)

จะเห็นได้ว่างานวิจัยทางด้านสารสนเทศของไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็น การศึกษาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ และจำกัดขอบเขตของการศึกษาอยู่เฉพาะผู้ใช้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ส่วนขอบเขตการใช้สารสนเทศส่วนมากจะศึกษาการใช้ สารสนเทศจากทรัพยากรสารสนเทศประเภท หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์หรือสื่อโสตทัศนชนิด ต่างๆ แหล่งสารสนเทศที่ศึกษาไม่หลากหลายโดยทั่วไปยังคงจำกัดอยู่เฉพาะห้องสมุด หรือแหล่ง ให้บริการสารสนเทศต่างเท่านั้น ความเป็นจริงในปัจจุบันการใช้สารสนเทศของแต่ละบุคคลนั้น

ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ชีวิตการทำงาน พื้นฐานการศึกษาของแต่ละบุคคลทั้งปัจจุบันมีแหล่งสารสนเทศมากมายหลายประเภท ซึ่งผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ไม่จำกัดเฉพาะห้องสมุดเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันสามารถแสวงหาได้จากทุกที่ทุกเวลา เช่น จากอินเทอร์เน็ต สื่อสารมวลชน หรือบุคคลที่เข้าถึงได้โดยง่าย ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการวิจัยมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งบูรณาการทางด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้ให้ครอบคลุมแหล่งที่มีในปัจจุบัน เพื่อให้มองเห็นภาพการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมยิ่งขึ้น

